KENDELSE AFSAGT AF DOMSTOLENS PRÆSIDENT
DEN 28. APRIL 1982 [1]

Kommissionen for De europæiske Fællesskaber mod CO.DE.MI. SpA

»Udmeldelse af syns- og skønsmand«

Sag 318/81 R

Sammendrag

Særlige rettergangsformer — foreløbige forholdsregler — udmeldelse af en syns- og skønsmand

(Euratom-traktaten, art. 158; Statutten for Euratom-Domstolen, art. 37; Procesreglementet, art. 83, stk. 2)

I sag 318/81 R

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, ved juridisk konsulent Gianluigi Campogrande, som befuldmægtiget, bistået af advokat Pietro Ziccarsi, og med valgt adresse i Luxembourg hos Oreste Montalto, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøger,

mod

CO.DE.MI. SPA, Milano, ved advokat Mario Savanco, Milano, samt advokat Ernest Arendt, Luxembourg, Centre Louvigny, rue Philippe-II, og med valgt adresse i Luxembourg hos sidstnævnte,

sagsøgte,

afsiger

PRÆSIDENTEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL

følgende

1 — Processprog: Italiensk.

KENDELSE

Sagsfremstilling

I — Tvistens baggrund

1. Kommissionen for Det europæiske Atomenergifællesskab afgav ved skrivelser af 14. og 20. december 1979 ordre til det italienske selskab CO.DE.MI. SpA, Milano, om opførelse på Det fælles Forskningscenter i Ispra af to bygninger, betegnet henholdsvis IP (Ingresso Principale) og MB (Management Building) til en pris af 1 068 351 682 LIT (IP) og 1 370 000 000 LIT (MB).

2. De nævnte skrivelser indeholder en udtrykkelig bestemmelse om, at de almindelige for Det fælles Forskningscenter gældende kontraktsbetingelser, dateret februar 1976, i det følgende benævnt »de almindelige betingelser«, skal anvendes på byggekontrakterne. I skrivelserne er det endvidere bestemt, at byggerierne skal afleveres, IP-bygningen inden 420 dage og M-bygningen inden 450 dage, efter udfærdigelsen af protokollat om arbejdets påbegyndelse. Byggeriet påbegyndtes den 11. februar (MB) og den 20. marts (IP) 1980.

3. Artikel 15 i de almindelige betingelser indeholder følgende bestemmelse: »I tilfælde af uenighed mellem parterne, der kræver materialemæssige eller tekniske undersøgelser, har enhver af parterne, før skridt til retslig afgørelse tages, adgang til at lade foretage en sagkyndig undersøgelse.

Vedkommende part giver herved den anden part skriftlig meddelelse om tvistens genstand og foreslår en bestemt sagkyndig til at gennemføre undersøgelsen. Den anden part skal inden 15 hverdage meddele, om nævnte sagkyndige kan accepteres og i benægtende fald fremsætte forslag om en anden sagkyndig til at forestå undersøgelsen, hvilket forslag skal besvares senest 15 hverdage efter fremsættelsen.

Den omhandlede brevveksling skal ske ved anbefalet brev med modtagelsesbevis.

Såfremt der ikke opnås enighed mellem parterne, udpeges den sagkyndige efter begæring fra en af parterne af præsidenten for De europæiske Fællesskabers Domstol«.

4. De almindelige betingelser indeholder i artikel 16 en værnetingsklausul: »Tvister vedrørende opfyldelse eller fortolkning af de af nærværende almindelige betingelser omfattede kontrakter skal afgøres af De europæiske Fællesskabers Domstol. Der tillægges hermed udtrykkelig i henhold til artikel 153 i traktaten om oprettelse af Det europæiske Atomenergifællesskab samt artikel 181 i traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab nævnte Domtol kompetence, således at det er udelukket at indbringe tvisten for nogen anden domstol«.

5. Opfyldelsen af de omhandlede byggekontrakter gav anledning til uoverensstemmelser mellem parterne, hvorfor CO.DE.MI. i maj 1981 standsede det igangværende byggeri. Ved anbefalet brev af 1. juli 1981 hævede Kommissionen de to kontrakter og anførte endvi-

dere over for CO.DE.MI., at eventuelle tvister skulle afgøres ved Domstolen; Kommissionen foreslog endvidere i henhold til artikel 15 i de almindelige bestemmelser, at ingeniør C., Milano, skulle foretage undersøgelserne vedrørende byggeriets tilstand samt bygherrens specifikationer. CO.DE.MI. meddelte ikke, at det accepterede dette forslag, og parterne har ikke kunnet blive enige.

6. Sagsøgte havde nemlig på tidspunktet for standsningen af byggeriet over for præsidenten for Tribunale di Varese på egen hånd anmodet om og den 12. maj 1981 opnået udmeldelse af en syns- og skønsmand til gennemførelse af en »forebyggende teknisk undersøgelse«, herunder en beskrivelse af byggeriets tilstand samt en konstatering af, »hvorledes det for tiden forholder sig med bestillerens, dvs. Kommissionens, bestemmelser som bygherre«. Kommissionen har gjort indsigelse mod fuldbyrdelse af denne kendelse og har herved henvist til, at Tribunale di Varese i medfør af de mellem parterne afsluttede kontrakter mangler kompetence. Præsidenten for Tribunale di Varese har i anledning af indsigelsen herom ved en anden kendelse af 20. juli 1981 anmodet Domstolen om at træffe afgørelse om fuldbyrdelse af hans kendelse af 12. maj 1981. Denne anmodning har Domstolen afvist ved kendelse af 1. februar 1982.

II — Skriftveksling

7. Ved stævning registreret på Domstolens justitskontor den 23. december 1981 har Kommissionen anlagt sag i henhold til den vedtagne værnetingsklausul, jfr. Euratom-traktatens artikel 153 og EØF-traktatens artikel 181. I stævningen er der først og fremmest nedlagt følgende påstande:

1) Det statueres, at de i sagen omhandlede kontrakter retmæssigt er hævet med virkning fra den 18. juli 1981 i henhold til den den 1. juli 1981 meddelte skrivelse om ophævelse.

2) Det statueres, at CO.DE.MI. har været forpligtet til at være ude af byggeområdet fra den 18. juli 1981 og CO.DE.MI. tilpligtes øjeblikkeligt at rydde dette.

3) CO.DE.MI. tilpligtes at tilbagebetale en del af entreprisesummen samt at erstatte Kommissionen det tab, den har lidt.

4) Der foranstaltes bevisførelse, hvorigennem Domstolen får forelagt oplysninger om årsagerne til, beskaffenheden samt følgerne af den manglende afslutning af byggeriet.

8. CO.DE.MI har i svarskriftet påstået sig frifundet for Domstolens påstande. Selskabet har herved gjort gældende, at forsinkelsen af byggeriet skyldes bygherrens forhold; det har endvidere nedlagt selvstændig påstand om, at det statueres, at kontrakterne skal hæves som følge af undladt opfyldelse fra bygherrens side, at der skal ske en fastlæggelse af de beløb, selskabet har til gode, samt at Kommissionen tilpligtes at erstatte det tab, det har lidt. Selskabet har endvidere anmodet om bevisførelse til støtte for disse krav.

9. Ved stævning registreret på Domstolens justitskontor den 31. marts 1982 har Kommissionen i medfør af artikel 158 i Euratom-traktaten, artikel 37 i statutten for Euratom-Domstolen samt artikel 83 i procesreglementet, indgivet begæring om, at der som foreløbig forholdsregler udmeldes en syns- og skønsmand, hvem det pålægges

»at fastslå, hvilken situation, der kvantitativt og kvalitativt foreligger på virksomheden CO.DE.MI.'s arbejdsplads på centret i Ispra for så vidt angår byggeriet, færdiggjort arbejde og arbejdspladsmateriel i forbindelse med opførelsen af bygningerne IP (Hovedindgang) og MB (Management Building) og herved desuden fastslå eventuelle fejl og mangler ved det udførte byggeri. Syns- og skønsmanden skal ved udførelsen af sit hverv i sine overvejelser tage hensyn til den omstændighed, at byggeriet og byggepladsen ved afslutnigen af de undersøgelser, der påhviler ham, af entreprenøren skal kunne overlades bestilleren«.

10. CO.DE.MI. har i sine bemærkninger til denne begæring om en foreløbig forholdsregel nedlagt følgende påstande:

»Principalt:

Det bestemmes, at syns- og skønsmandens hverv skal gå ud på følgende: »en bestemmelse og beskrivelse af det byggeri, CO.DE.MI, har udført på byggepladserne for IP- og MB-bygningerne på centret i Ispra, af det stadium, hvortil man er nået i byggeriet, samt af de materialer, der forefindes på byggepladsen.

Subsidiært:

Det bestemmes — dog kun såfremt Domstolens præsident anser det for hensigtsmæssigt på denne måde at udvide omfanget af syns- og skønsforretningen — at syns- og skønsmanden også skal fastlægge, hvilke ændringer det omhandlede byggeri frembyder i forhold til de oprindelige projekter, samt hvorledes det forholder sig med de af bygherren trufne afgørelser samt med byggeriets ledelse i slutningen af april 1981 og for så vidt angår de fundamenteringsarbejder, der skulle afsluttes, samt de installationer af teknisk art (elektricitet, air-conditioning, opvarmning og sanitet), der skulle gennemføres«.

III — Parternes anbringender og argumenter

11. *Sagsøgeren* har gjort gældende, at det er påtrængende nødvendigt forud for den afgørelse, Domstolen senere skal træffe i hovedsagen, at få fastlagt situationen på byggepladserne, bl.a. for at skabe mulighed for, at CO.DE.MI. forlader disse.

12. *Sagsøgte* har med forbehold af visse mindre ændringer på en række punkter i alt væsentligt erklæret sig enig i, at der foreskrives foreløbige forholdsregler som begæret dog med den tilføjelse, at den syns- og skønsforretning, Kommissionen her har fremsat begæring om, svarer til den, Tribunale di Varese har afsagt kendelse om, og som således allerede havde kunnet være afsluttet.

13. Præsidenten har anmodet parterne om at oplyse navnene på de syns- og skønsmænd, der eventuelt kan blive tale om at udpege, og parterne har fulgt denne anmodning.

Grunde

1 I medfør af artikel 158 i Euratom-traktaten, artikel 37 i statutten for Euratom-Domstolen samt artikel 83 i Domstolens procesreglement kan Domstolens præsident efter begæring fra en eller flere parter i en for

Domstolen verserende tvist afsige kendelse om sådanne foreløbige forholdsregler, som er nødvendige, indtil endelig dom i sagen afsiges.

2 Den syns- og skønsforretning, som såvel Kommissionen som sagsøgte på det nuværende trin i sagen har begæret, er en uopsættelig og sikrende foranstaltning. Den er bl.a. påkrævet af hensyn til den nærmere bestemmelse af situationen på byggepladsen på det tidspunkt, hvor byggeriet ophørte, efter at der var opstået tvist mellem parterne. Det er i øvrigt i parternes interesse, at de lader foretage en fælles besigtigelse af byggepladsen og af det allerede gennemførte byggeri. Den syns- og skønsforretning, der vil blive foretaget, vil i øvrigt ikke indvirke på andre af parterne i hovedsagen fremsatte begæringer om bevisførsel, som Domstolen senere under retsforhandlingerne eventuelt vil afsige kendelse om.

3 Der skal derfor udmeldes en syns- og skønsmand med henblik på foretagelse af den nedenfor beskrevne syns- og skønsforretning.

Af disse grunde

bestemmer

PRÆSIDENTEN

før endelig afgørelse træffes:

1. **Hr. C., libero professionista consulente del tribunale, Milano, udmeldes til syns- og skønsmand med den opgave, efter at have indkaldt parterne og efter på stedet at have indhentet de udtalelser og oplysninger, han finder hensigtsmæssige, og som parterne i hovedsagen straks skal tilstille eller give ham,**

   — **at give en beskrivelse af det byggeri, CO.DE.MI. har udført på de byggepladser på centret i Ispra, på hvilke de i Kommissionens ordreskrivelser af 14. og 20. december 1979 som henholdsvis IP og MB betegnede bygninger skal opføres, samt at fastslå, hvor vidt fremskredet byggeriet er;**

— endvidere at give en kvalitativ beskrivelse af nævnte byggeris tilstand, herunder den tilstand, hvori det er bevaret, samt dets overensstemmelse med licitationsbetingelserne;

— at give en beskrivelse af det materiel og de byggematerialer, der stadig befinder sig på byggepladsen, samt den stand, hvori materiellet og byggematerialerne befinder sig.

2. Den udmeldte syns- og skønsmand bemyndiges til på stedet at anvende teknisk bistand, såfremt han finder det nødvendigt for udførelsen af sit hverv.

3. Syns- og skønsmanden udarbejder en skriftlig rapport til Domstolen om resultaterne af sine undersøgelser inden tre måneder efter, at nærværende kendelse er meddelt ham; han tilstiller forinden parterne udkast til denne rapport og giver dem en kort frist, højst ti dage, til at fremsætte eventuelle bemærkninger.

4. Kommissionen afholder forskudsvis de med syns- og skønsforretningen forbundne omkostninger.

5. Afgørelsen vedrørende sagens omkostninger udsættes.

Således bestemt i Luxembourg den 28. april 1982.

For justitssekretæren

J. A. Pompe

Assisterende justitssekretær

J. Mertens de Wilmars

Præsident